

lõrvalt altastivad webada. . . Kõik oli ilma aegu. Hobune webas ja wintskles, kuid loorem ei nihtunud paigastgi. Tee oli liig pehme ja lausi loorem üli ränk. Siuh, süuh! wingustivad hobuse pihta läiwad piltisa hoobid läbi õhu; nagu ussiline wäänles hobune loorma ees, kuid loorem ei nihtunud paigastgi.

Meil läks meel, waese looma plina nähes, haledaks. „Lähme ta meie appi,“ ütles tooilõpetaja. „Eh! suudame Petseri wellese üles mae otsa aidata. . .“ „Minugi pärast! Katsume õnne!“ wastasin mina. Nutulise kõnnakuga lähenesime meie setule ja pallusime endid temale abiks. Muidugi oli see tui Jumalast saadetud õnn setule. „Kulla tsirgu hiratese, olge nõh hüwa mehe, awitage ommeti!“ palus setu hädalbawa häälega.

Nagu speligad mõne suurema puru kallale hulganis asuwad, mida nad kuhugi määratud kohta tahawad wiia, kui ühe jõud selleks ei jassa, nõnda asusime meie neljaleist loorma kallale ja hakkasime tagant upitama. „Nõõ! nõõ! Hopp, hopp!“ komanderis setu hobust. Runa ta teise lüega ohja pöradega keerutades nagu rõõsu oma sõnadele juurde panti. Ka meie altasime, mis jõud jaksas. Hobune tegi meeleheitliku katse ja loorem hakkas liifuma. Täi maa pääl jäi hobune jälle seisma ja noristas sügawasti hinge tõmmates. Ka meile oli hingamist tarwis. Kolmefordse sarnase katse järele oli setu loorem porist wäljas ja mae otsas.

Nüüd tuli tänu sõnu tui wihma setu poolt melle laela. „Olge nõh terve, kulla tsirgu jesändä! Oles nõh luigi ma est tsuraga siia malle üles saanu, tui tii nõh ei oles awitanu!“ — „Tühja lah! Ei malla tänu sõnu nii wellese abi eest raisatagi,“ wastasin mina, et setu tänu sõnadele punni ette pista. Kuid see mõjus wähe. Et juttu teisale pödrata, küsis minu laaslane setu poisilese läest: „Poiss, kas talwel koolis käisid?“ Kuid poisilene wakis. . . Selle asemel wastas wana setu: „Oh sa peräh pörguh! Meil hakkati lah nõudmä, muud tui saada õnnegi latse kooli. Nõh es awita enam jesändät muu nõu, tui lätsi õnnegi stanawoid passema, et is nõh selle lastu tagast wõttase, mulle nõh tsurrat hädaste kauplemise mann waja. Kõss siis seda aiga nõh wõid koolis käimiseega ärh raisata.“

Stanawoi jesänd oli nõh edimält peris turaline, taha es luigi perrä anda.

Aga tui ma siis tõõsele tu rublatõõs ärh pisti, natas job järgi andma. Ütles: „Olgu non siis tui muidu ei saa.“ Nii päästi mina tollest limbatusest. Nii omma ta pallu tõõsi ennäst ära päästnu. Nõh, om ta küll uululeisi, tes tõõs talwes latst webelemä panewa.“ Nii käis setu jutt.

Meil oli sarnane tundmus, kui habemeajajal nuga latte wõttes, selle naene oma kõri pääle laulatamist habeme noaga läbi oli lõiganud.

Meie soowisime setule häd teed ja hakkasime tooilomaja poole sammuma. „Waat kus oli isa,“ ütlesin mina. „See oli algupäraline isa,“ kordas tooimeister. Koolimaja lähedal tuli meile selle küla tublim talumees Piho. Jaan wastu, nii ütles tooimeister tutwustamise juures tema nime olewat. Rõõmsalt terwitas ta meid. Et ta Piho Jaan niisama oli loobust tulnud imestama tui meiega, pödras ta ühes meiega kodu poole tagasi.

Jutt lalduis majanduse pääle: Lehma söõtmisest, wastu jootmisest, raudakste hädusest jne. Witmati jõudime tee lahimele ja hakkasime Jumalaga jätma. Sääi tõmbas talumees rahatoti taskust ja wõttis säält seest kolmerublalise paberi wälja ja ulatas seda tooilõpetajale.

„Mis see tähendab?“ küsis tooilõpetaja.

„See tähendab, et Teie seda peate wastu wõtma.“

„Mis eest?“ küsis see imestades.

„Selle eest, et mina Teile seda wõlgnen! Teie olete minu poega ilusasti õpetanud ja waewa näinud; olgu, et ta launis terane pois on, aga selle wastu on ta waltatu iseloomuga, sellega rõõkesti waewa on. Nõh, wõta wastu!“ Nende sõnadega pistis tema raha tooilõpetajale tasku ja ruttas ise minema.

„Waat, kus lats isa! Kus lats iseloomu,“ ütlesin mina.

„Jah,“ wastas tooimeister, „üks on loorma landja eesel ja teine on kangelane, kes hariduse mõõgaga pimebuse ja rumaluse tondi pää maha raiub. Üks on rubla eest õõd ja pimedust, teine kolme eest walgust ja elu õstnud!“

Mõni aasta on eespool jutustatud sündmusest mõõba läinud. Nimetatud talumehe poeg on nüüd Dr. medicin . . . üks lugupeetud mees ja õsttud arst omas ametis.

Setu poisist on küll ka mees sirgunud ja hobunegi on temal. Ta on nüüd juba ise omal jalal seisaw setu ja müüb potta ja kausa naestele, tõtatit meestele ja sawist oinaid lastele.